

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ!

ZIŅOJUMS PAR DIVPUSĒJĀ UN TRĪSPUSĒJĀ SOCIĀLĀ DIALOGA ATTĪSTĪBU LATGALES REĢIONĀ

2013.gada I pusgads

Zinojumu sagatavoja:
Latvijas Darba devēju konfederācijas
Reģionālās attīstības un sociālā dialoga koordinatore
Latgales reģionā
Skaidrīte Baltace

Šis materiāls ir veidots ar Eiropas Sociālā fonda un Latvijas valsts finansiālu atbalstu projekta „LDDK administratīvās kapacitātes stiprināšana reģionos” (id.Nr.1DP/1.5.2.2.1./08/IPIA/SIF/002/02) ietvaros. 85% no projekta finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību un 15% Latvijas valsts ar Sabiedrības integrācijas fonda starpniecību.

Rēzekne, 2013.gada jūlijā

© Latvijas Darba devēju konfederācija

Saturs

1. DIVPUSĒJAIS SOCIĀLAIS DIALOGS	3
1.1. REĢIONĀ IZVEIDOTĀS UZŅĒMĒJU BIEDRĪBAS, DARBA DEVĒJU ORGANIZĀCIJAS, TO RAKSTUROJUMS, DARBĪBA, AKTIVITĀTES IZVĒRTĒJUMS	3
1.2. ARODBIEDRĪBU ORGANIZĀCIJAS REĢIONĀ	8
1.3. SADARBĪBA FORMAS STARP DARBA DEVĒJU ORGANIZĀCIJĀM UN ARODBIEDRĪBĀM REĢIONĀ.....	9
1.4. JA REĢIONĀ NAV DIVPUSĒJO KONSULTATĪVO MEHĀNISMU, TAD KĀDA IR DARBA DEVĒJU ORGANIZĀCIJU UN ARODBIEDRĪBU ATVĒRTĪBA SOCIĀLĀ DIALOGA ĪSTENOŠANAI	9
1.5. KOPLĪGUMU SKAITS REĢIONA UZŅĒMUMOS. KOPLĪGUMU RAKSTUROJUMS.	11
1.6. SECINĀJUMI PAR SOCIĀLĀ DIALOGA SITUĀCIJU REĢIONĀ.....	11
2. TRĪSPUSĒJAIS SOCIĀLAIS DIALOGS. REĢIONĀ DARBOJOŠĀS TRĪSPUSĒJĀS KONSULTATĪVĀS PADOMES, TO RAKSTUROJUMS, DARBĪBA, AKTIVITĀTES IZVĒRTĒJUMS	13
2.1. DAUGAVPILS TRĪSPUSĒJĀ KONSULTATĪVĀ PADOME	13
2.2. RĒZEKNES PILSĒTAS UN NOVADA TRĪSPUSĒJĀ KONSULTATĪVĀ PADOME.....	14
3. LDDK LATGALES REĢIONA DARBA DEVĒJU KONSULTATĪVĀ CENTRA INICIATĪVAS.....	16
3.1. LDDK PĀRSTĀVNICĪBA VALSTS UN PAŠVALDĪBU INSTITŪCIJĀS REĢIONĀ	16
3.2. ORGANIZĒTIE PASĀKUMI UN TO EFEKTIVITĀTES NOVĒRTĒJUMS	16
3.3. SVID ANALĪZE	19
3.4. IZVIRZĪTĀS PRIORITĀTES UN DARBA UZDEVUMI NĀKAMAJAM PĀRSKATA PERIODAM (2013. GADAM):	19
3.5. AKTUĀLIE JAUTĀJUMI UN PROBLĒMAS UZŅĒMUMU SKATĪJUMĀ	20
3.6. SOCIĀLĀ DIALOGA FAKTISKĀ SITUĀCIJA UN ATTĪSTĪBAS TENDENCES LATGALES REĢIONĀ	21

1. DIVPUSĒJAIS SOCIĀLAIS DIALOGS

1.1. Reģionā izveidotās uzņēmēju biedrības, darba devēju organizācijas, to raksturojums, darbība, aktivitātes izvērtējums

Rēzeknes Uzņēmēju biedrība

Biedrība ir 2009. gada novembrī dibināta nevalstiska darba devēju organizācija, lai nodrošinātu Rēzeknes pilsētas un novada uzņēmēju interešu pārstāvniecību un dialoga veidošanu ar valsts institūcijām, pašvaldībām un starptautiskām organizācijām. Biedrības biedri pārstāv vairāk nekā 20 dažādu nozaru komercsabiedrības, tajā skaitā apstrādes rūpniecību (*Verems, Nook Ltd, Baltiks East, LEAX Rēzekne, Larta1*), gaļas un graudu pārstrādes nozari (*Rēzeknes Gaļas kombināts, Rēzeknes Dzirnavnīeks*), transporta, sabiedrisko un citu komercpakalpojumu jomu (*Rēzeknes Autobusu parks, Ēdināšanas serviss, Darījumu nams, Dzietī, Dekom, Zeize, MS-IDI, u.c.*), būvniecību (*Rall, Veidņi.lv, MTL&DaVisko*), un tostarp arī vienus no patlaban lielākajiem darba devējiem pilsētā un novadā. Biedrības biedri ir arī Rēzeknes Augstskola, *Nordea bank Finland Plc* Latvijas filiāles Rēzeknes Klientu apkalpošanas centrs, biedrība Biedrība "Izglītības un sociāla atbalsta centrs "Livonija", LDDK reģionālās attīstības un sociālā dialoga eksperte Latgales reģionā Skaidrīte Baltace. Biedrības pārstāvētajās komercsabiedrībās nodarbināti vairāk nekā 1760 strādājošie (aktuālā informācija uz 2013. gada janvāri). Koplīgumi aptver 37% no nodarbināto skaita Rēzeknes Uzņēmēju biedrības pārstāvētajos uzņēmumos (kopējais nodarbināto skaits 1760, trijos uzņēmumos noslēgtie koplīgumi aptver 657 darbiniekus, t.sk. divos uzņēmumos koplīgumi noslēgti ar arodorganizācijām, vienā uzņēmumā ar darba ņēmēju pilnvaroto pārstāvi).

Pozitīvi vērtējama Rēzeknes Uzņēmēju biedrības pārstāvniecības paplašināšanās. 2012. gada septembrī biedrībai pievienojās Biznesa inkubators "Ideju viesnīca" / biedrība "Latgales aparātbūves tehnoloģiskais centrs" (LATC), kas pārstāv uzņēmumus Rēzeknē, Balvos, Daugavpilī un Līvānos. LATC nodrošina valsts atbalsta piešķiršanu biznesa idejas realizācijai maziem un vidējiem uzņēmumiem (<http://www.idejuviesnica.lv>). Biznesa inkubatora "Ideju viesnīca" vadītājs Māris Igavens vērtē, ka 2012. gads inkubatoram bijis veiksmīgāks nekā iepriekšējais, jo biznesa ideju paliekot vairāk, cilvēki aktīvāk iesaistās uzņēmējdarbībā. Rēzeknes biznesa inkubatora uzņēmumi specializējušies metālapstrādes nozarē, tomēr kopumā Latgales reģionā daudz jauno uzņēmumu ir saistīti ar tekstila un informācijas tehnoloģiju nozarēm, kā arī pakalpojumu sfēru. Līdz ar Biznesa inkubatora iekļaušanos Rēzeknes Uzņēmēju biedrības darbā, būtiski paplašinās uzņēmēju iesaiste sociālajā dialogā. Turklāt biznesa inkubatorā darbojas galvenokārt mikrouzņēmumi vai mazie uzņēmumi ar nelielu nodarbināto skaitu.

2013. gada martā Rēzeknes Uzņēmēju biedrībai pievienojās SIA "Larta1" (kādreizējā Rēzeknes Slaukšanas iekārtu rūpnīca), kas veiksmīgi pārstrukturizējusi ražošanu un nodrošina slaukšanas iekārtu ražošanu lauksaimniecības nozarei gan Latvijā, gan Krievijā, NVS un Baltijas valstīs. Uzņēmumā nodarbināti vairāk nekā 50 strādājošie, uzņēmums atvērts sadarbībai un sociālā dialoga aktivitātēm.

Plānots, ka 2013. gada II pusgadā biedrībai pievienosies arī SIA "Mācību centrs AUSTRUMI", kas nodrošina gan bezdarbinieku apmācību, gan arī esošo darba ņēmēju pārkvalifikāciju, sertifikāciju un apmācību atbilstoši darba tirgus un darba devēju prasībām, kā arī pašvaldības kapitālsabiedrība SIA "Rēzeknes Ūdens", kurā nodarbināti ap 100 strādājošo.

Lai aktīvi piedalītos politikas plānošanas, ieviešanas un uzraudzības jomā, biedrība 2010. gada sākumā ir iestājusies LDDK.

No 2010. gada 10. septembra biedrība ir LDDK deleģēts darba devēju pārstāvis Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējā konsultatīvajā padomē.

Biedrības darbības mērķu un uzdevumu īstenošanai izveidota stabila biedrības organizatoriskā struktūra – biedrības uzraudzības institūcija ir biedrības Padome, kas sastāv no deviņiem Padomes locekļiem (Padomes priekšsēdētājs 2012. gadā – Juris Guntis Vjakse; 2013. gada pavasarī biedrības Padomes priekšsēdētājs Juris Guntis Vjakse (SIA "Dzietī") pārvēlēts uz

turpmāko divu gadu termiņu; tāpat pārvēlēts arī Padomes priekšsēdētāja vietnieks Jānis Staris ("Verems" RSEZ SIA); biedrības pārvaldes jeb izpildinstitūcija ir biedrības valde, kas sastāv no viena valdes locekļa. Biedrības biedru darba sanāksmes tiek sasauktas ne retāk kā reizi mēnesī. Biedrības biedru sapulces notiek ne retāk kā vienu reizi pusgadā.

Biedrības kapacitātes stiprināšanai izstrādāti un īstenoti Eiropas Sociālā fonda (ESF) līdzfinansētie projekti. No 2010. gada septembra līdz 2011. gada 31. augustam biedrība īstenoja projektu „Nevalstisko organizāciju veiksmīgas sadarbības pieredzes pārnese un Latgales uzņēmēju biedrību administratīvās kapacitātes stiprināšana” (projekta Nr. 1DP/1.5.2.2.2/10/APIA/SIF/136/10) Eiropas Sociālā fonda darbības programmā „Cilvēkresursi un nodarbinātība”. Projekts īstenots sadarbībā ar divām uzņēmēju biedrībām Latgales reģionā – „Balvu uzņēmējdarbības atbalsta klubu „KRAMS”” un biedrību „Ludzas amatnieks”. Projekta laikā tika organizēti pieredzes apmaiņas braucieni uz Liepāju, tikšanās ar Liepājas Direktoru padomi (2010. gada rudenī) un Šauļiem (Lietuvā), tikšanās ar Šauļu Rūpnieku asociāciju (2011. gada pavasarī), notika apmācības par organizāciju pārvaldes un kontroles mehānismiem, par iekšējās komunikācijas programmu un interešu pārstāvību; pilnveidota interneta mājas lapa; parakstīts Latgales reģiona uzņēmēju biedrību memorands, kas paredz iedzīvināt tādas vērtības kā tolerance un atbalsts jaunām idejām, ilgtspējīga attīstība, reģiona unikalitātes un atšķirības saglabāšana pasaules mērogā, memorandu paredzēts īstenot trīspusējās sadarbības padomēs, pašvaldību konsultatīvajās komisijās. Turklāt projekta ietvaros uzņēmēju biedrības ir parakstījušas sadarbības līgumus ar Rēzeknes, Ludzas un Balvu pašvaldībām, kas apliecina labo gribu līdzdarboties politikas plānošanas, lēmumu pieņemšanas procesos un pilsoniskas sabiedrības stiprināšanā.

No 2012. gada janvāra līdz oktobrim biedrība īstenoja otro projektu ESF līdzfinansētajā apakšaktivitātē „Nevalstisko organizāciju administratīvās kapacitātes stiprināšana” (projekta Nr. 1DP/1.5.2.2.2/11/APIA/SIF/184/47), kura ietvaros notika apmācības projektu vadībā, tika pilnveidotas zināšanas projektu vadības grāmatvedībā; mērķa grupai nodrošināti semināri, lai pilnveidotu zināšanas, iemaņas un prasmes, kas nepieciešamas efektīvākai līdzdalībai Eiropas Savienības (ES) politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanā. Projekts īstenots sadarbībā ar „Balvu uzņēmējdarbības atbalsta klubu „KRAMS”” un biedrību „Daugavpils novada uzņēmēju padome”.

Biznesa atbalstam Rēzeknes Uzņēmēju biedrība sadarbībā ar LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvo centru organizē uzņēmējdarbības daudznozaru izstādi “Rēzeknes Uzņēmējs” (ik gadu rudenī) un profesionālās un augstākās izglītības iestāžu izstādi “Izglītība un Karjera” (ik gadu pavasarī).

Izstādes “Izglītība un Karjera” mērķis ir sniegt jauniešiem vispusīgu informāciju par studiju iespējām un nākotnes profesijas izvēli, sekmēt diskusiju ar uzņēmējiem par izglītības programmu atbilstību darba tirgus prasībām. Pirmā Profesionālās un augstākās izglītības iestāžu izstāde tika organizēta 2011. gada 18. martā. Izstādē piedalījās 6 profesionālās izglītības iestādes un 9 augstākās izglītības iestādes, notika diskusija par darba tirgus prasībām atbilstošu izglītību (skat. sadaļu 3.2.). Nākamā izstāde norisinājās 2012. gada 23. martā. Partnerībā tika piesaistīts Rēzeknes Jauniešu atvērtais centrs “JACis”. Izstādes rīkotas partnerībā ar Rēzeknes pilsētas un novada Izglītības pārvaldēm un Rēzeknes Augstskolu.

Kārtējā izstāde “Izglītība un Karjera” norisinājās 2013. gada 19. martā, tajā piedalījās 13 izglītības un izglītības atbalsta iestādes. Pēc aptuvenām aplēsēm izstādi apmeklēja ap 700 Rēzeknes un reģiona jauniešu. Paralēli ar LDDK reģionālā darba devēju konsultatīvā centra atbalstu un sadarbībā ar Rēzeknes Augstskolu un Latvijas Banku tika rīkota diskusija par Latvijas tautsaimniecības attīstību un eiro ieviešanu. Gan izglītības iespēju izstāde, gan diskusija vērtējama kā sociālās partnerības attīstība reģionā. Rēzeknes Uzņēmēju biedrības Padomes loceklis Valerijs Šindlers: "Uzņēmēju mērķis ir pievērst uzmanību biznesa sadarbībai ar valsts institūcijām un izglītības un zinātnes iestādēm. Šāda diskusija varētu kļūt par labu tradīciju ik pavasari līdz ar izglītības iespēju izstādi rīkot arī forumu par aktuāliem ekonomiskās attīstības jautājumiem."

1. attēls. Foto no Rēzeknes Uzņēmēju biedrības arhīva. Profesionālās un augstākās izglītības iestāžu izstāde “Izglītība un Karjera” 2013. gada 19. martā un diskusija Rēzeknes Augstskolā

Izstādē – gadatirgū “Rēzeknes Uzņēmējs” gan 2010. gadā, gan 2011. gadā piedalījās vairāk nekā 40 uzņēmēji no Latgales un citiem Latvijas novadiem, pārstāvot ražošanas, pārtikas pārstrādes, pakalpojumu uzņēmumus, finanšu un izglītības institūcijas, kā arī amatnieki. Izstādes pasākumu ietvaros 2010. gadā parakstīta vienošanās par Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējās konsultatīvās padomes izveidošanu (skat. sadaļu 2.2.).

Ikgadējā uzņēmējsabiedrību izstāde-gadatirgus “Rēzeknes Uzņēmējs” 2012. gada 12. un 13. oktobrī Rēzeknē pulcēja vairāk nekā 60 dažādu nozaru uzņēmumus un amatniekus. Aptuveni puse izstādes dalībnieku pārstāvēja Rēzeknes reģionu.

Rēzeknes Uzņēmēju biedrības uzņēmumi un biznesa inkubators “Ideju viesnīca” 2012. gada izstādē piedalījās ar kopīgu stendu, parādot Rēzeknē ražotās preces un pakalpojumus, piemēram, matālapstrādes uzņēmuma “Nook Ltd”, lina fabrikas “Baltiks East”, kokapstrādes uzņēmuma “Verems” ražojumus, datorprogrammēšanas uzņēmuma “MS-IDI” risinājumus, Rēzeknes Augstskolas un mācību centra “Livonija” un citu uzņēmumu piedāvājumus. Biznesa inkubatora stendā tika sniegtas konsultācijas esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem, varēja iegādāties jauno Latgales žurnālu “A12”. Vairāki Rēzeknes Uzņēmēju biedrības uzņēmumi 2012. gada izstādē piedalījās ar atsevišķām ekspozīcijām, tostarp, Rēzeknes Gaļas kombināts, Rēzeknes Autobusu parka mēbeļu ražotne “Stils” un citi. Pēc aptuvenām aplēsēm izstādi divu dienu laikā apmeklēja ~ 1500 apmeklētāji.

Video skat.: http://www.youtube.com/watch?v=BQa6ONCJFew&feature=player_embedded.

Izstādes rīkošana tradicionāli notiek sadarbībā ar Rēzeknes pilsētas un novada pašvaldībām, kas apliecina sociālās partnerības tradīcijas Rēzeknes reģionā.

2. attēls. Foto no Rēzeknes Uzņēmēju biedrības arhīva. Izstāde – gadatirgus “Rēzeknes Uzņēmējs 2012” 12.-13. oktobrī (no kreisās – izstādes atklāšana; biznesa inkubatora pārstāvji)

Izstādes ietvaros Rēzeknes pilsētas pašvaldība pasniedza apbalvojumus aktīvākajiem uzņēmumiem. 2012. gadā uzņēmumi apbalvojumus saņēma sešās nominācijās: lielākais iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājs – SIA „Rēzeknes Gaļas kombināts”; lielākais eksportētājs – „NewFuels” RSEZ SIA, veiksmīgs un eksportspējīgs uzņēmums – SIA „Baltiks East”, būvniecības uzņēmums ar lielāko apgrozījuma pieaugumu – pilnsabiedrība „Latgales būve”, kravu pārvadātājs ar lielāko apgrozījuma pieaugumu – SIA „Aleksarts”, veiksmīgs starts un klientiem draudzīgs uzņēmums – SIA „Kraģītis” (konditoreja). Lai noteiktu labākos šajās nominācijās, tika izmantoti statistikas dati (apgrozījums, nodokļu maksājumu summa, investīciju apjoms, darbavietu skaits). 2012. gadā pirmo reizi bija arī tā saucamā „tautas” nominācija, kad rēzekniešiem bija iespēja nosaukt labāko „Pilsētas popularizētāju”, par tādu kļuva SIA „Rēzeknes Gaļas kombināts”. Kārtējā izstāde – gadatirgus “Rēzeknes Uzņēmējs 2013” plānota 2013. gada 11.-12. oktobrī, iekļaujot arī informatīvus seminārus par uzņēmējiem aktuāliem ekonomiskās attīstības jautājumiem.

Biedrība aktīvi sadarbojas ar radniecīgām darba devēju organizācijām citos reģionos. 2012. gada janvārī biedrības pārstāvji piedalījās vizītē Cēsīs, kur tikās Zemgales un Vidzemes uzņēmēju organizācijas. 2012. gada aprīlī Rēzeknes Uzņēmēju biedrībā pieredzes apmaiņā bija Talsu Komersantu klubs, bet 2012. gada maijā – Jūrmalas, Mārupes un Rīgas uzņēmēju biedrību pārstāvji.

Vairāk par Rēzeknes Uzņēmēju biedrības aktivitātēm skat. mājas lapā www.reub.lv.

3. attēls. Foto no Rēzeknes Uzņēmēju biedrības arhīva. Talsu komersantu kluba pārstāvju vizīte Rēzeknē. Uzņēmuma “Verems” apmeklējums, 2012. gada 26. Aprīlī

4. attēls. Foto no Rēzeknes Uzņēmēju biedrības arhīva. Jūrmalas, Rīgas un Mārupes uzņēmēju biedrību vizīte Rēzeknē, uzņēmuma “Nook Ltd” apmeklējums, 2012. gada 31. maijā

Biedrība “Balvu novada uzņēmējdarbības atbalsta klubs “KRAMS””

Biedrība dibināta 1996. gadā, aktivizējusies uz sadarbību projektos ar Rēzeknes Uzņēmēju biedrību, biedrības pārstāvji darbojas Balvu novada uzņēmējdarbības konsultatīvajā padomē. Biedrības kontaktpersona sadarbībai ar LDDK – Ģirts Teilāns (SIA “Winwood”, Biznesa inkubatora uzņēmums), Balvu novada uzņēmējdarbības konsultatīvās padomes priekšsēdētājs.

Uzņēmēji aktīvi sadarbojas ar pašvaldību viedokļu pārstāvībā, normatīvo aktu projektu apspriešanā, piemēram, Balvu novada attīstības programmas uzņēmējdarbības veicināšanas rīcības plāna apspriešanā, rosinot pašvaldību īstenot vietējās biznesa atbalsta iniciatīvas, piemēram, mazo un vidējo komercsabiedrību konkursu.

Biedrība "Daugavpils Direktoru un uzņēmēju padome"

Biedrība dibināta 1998. gadā. Pēc tās valdes priekšsēdētāja Pjotra Savostjanova teiktā, biedrībā ar 30 biedri. Biedrībai ir viens no pieciem darba devēju pārstāvjiem Daugavpils Trīspusējā konsultatīvajā padomē.

Biedrība "Daugavpils Uzņēmējdarbības attīstības asociācija" (DUAA)

Dibināta 2006. gada jūnijā pēc LDDK iniciatīvas, lai aktivizētu arī Daugavpils Direktoru un uzņēmēju padomes darbu (vairāki uzņēmumi ir gan Direktoru un uzņēmēju padomes, gan DUAA biedri). Pasīva DDO kopš 2009. gada. Pārrunās ar DUAA valdes priekšsēdētāju Aleksandru Daderko 2009. gada augustā tika izteikta apņemšanās aktivizēt DDO darbu, piesaistot jaunus biedrus papildus jau esošajiem 25 biedriem. Diemžēl biedru sarakstu DDO vadītājs neuzrāda. Ir parādsaistības pret LDDK – nav samaksāta iestāšanās maksa pilnā apmērā, nav maksāta biedra nauda. Ar 2010. gada II pusgadu DDO darbība pilnībā apstājās līdz ar valdes priekšsēdētāja A.Daderko pārcelšanos uz Spāniju. Valdes priekšsēdētāja vietnieks Arnolds Lavrinovičs aizņemtības dēļ biznesā asociācijas vadību nevēlējās uzņemt. Asociācijas aktivizēšanas darbu uzņēmās valdes locekle Biruta Mūrniece. 2010. gada oktobrī tika organizēta tikšanās ar valdes locekli Tatjanu Dovorecku (SIA „Magistr”). Asociācija mēģināja organizēt biedru sapulci, lai pārvēlētu valdi, bet nesekmīgi. 2011. gada pavasarī iniciatīvu par DDO organizēšanu vai esošās DUAA aktivizēšanu uzņēmās Leonards Sprukts (Latvijas Tirdzotāju asociācija, Daugavpils Trīspusējā konsultatīvā padome, „Saskaņas centrs”), diemžēl arī nesekmīgi. Veiktas pārrunas ar SIA „Magistr” pārstāvjiem (DUAA valde) par iespējamo asociācijas darbības atjaunošanu, bet uzņēmēji neesot ieinteresēti to darīt, sadarbība ar pašvaldību īstenojas Trīspusējā konsultatīvajā padomē.

Biedrība "Daugavpils novada uzņēmēju padome"

2010. gada februārī tika izveidota Daugavpils novada uzņēmēju konsultatīvā padome (pašvaldības un uzņēmēju iniciatīva, pārstāvēti galvenokārt novada mazie uzņēmēji – zemnieku saimniecības, tūrisma pakalpojumi utml.). Uzņēmējus koordinē Aldis Cimoška, mikrouzņēmējs, novada pašvaldības deputāts. Pēc viņa iniciatīvas 2011. gada maijā nodibināta biedrība „Daugavpils novada uzņēmēju padome”, lai nodrošinātu papildus ES finansējuma piesaisti uzņēmēju aktivitātēm. Sākotnēji biedrībai ir 5 dibinātāji, bet, pēc A.Cimoškas teiktā, biedru skaits noteikti palielināsies. Attīsta partnerību ar Rēzeknes Uzņēmēju biedrību ESF projektā (2012. gads).

5. attēls. LDDK Latgales reģiona koordinatore Skaidrīte Baltace kopā ar biedrības "Daugavpils novada uzņēmēju padome" semināra dalībniekiem, 2012. gada septembrī Daugavpils novadā

Citas organizācijas

Biedrība “Uzņēmīgo sieviešu klubs “SENTIO” (Rēzekne), dibināta 2005. gada 8. martā, apvienojot 15 aktīvas Rēzeknes uzņēmējas, profesionāles un jaunietes (valdes priekšsēdētāja Inese Haite, Rēzeknes pilsētas domes projektu vadītāja). Redzamākā publiskā aktivitāte ikgadējais konkurss “Gada sieviete Rēzeknē 2011” (notiek jau piecus gadus), kurā apbalvojumi tiek piešķirti lietišķām, aktīvā sievietēm, kuras pēdējā gada laikā veikušas kaut ko sabiedriski nozīmīgu. Biedrības pārstāve darbojas Rēzeknes pilsētas domes Ekonomikas attīstības un iedzīvotāju nodarbinātības veicināšanas komisijā.

Biedrība “Ludzas Amatnieks” (Ludza) pārstāv vairāk nekā 100 novada amatniekus, apvienojot un koordinējot viņus seno arodu popularizēšanai un tūrisma aktivitātēm. Partnerībā ar reģiona uzņēmējiem biedrība piedalījās Rēzeknes Uzņēmēju biedrības projektā „Nevalstisko organizāciju veiksmīgas sadarbības pieredzes pārnese un Latgales uzņēmēju biedrību administratīvās kapacitātes stiprināšana” (2010.–2011. gadā). Biedrības pārstāvis darbojas Ludzas novada Uzņēmējdarbības konsultatīvajā padomē.

Ar LDDK sociālā dialoga koordinatore Latgales reģionā atbalstu un izmantojot Rēzeknes Uzņēmēju biedrības veiksmīgo attīstības piemēru, 2013. gada jūlijā izveidota jauna uzņēmēju organizācija – biedrība “Līvānu novada uzņēmēji”. Biedrību dibinājuši 12 uzņēmēji, t.sk. “Līvānu Kūdras fabrika”, “Līvānu Mājas un logi”, “Sencis”, ArGaumi”, u.c.

Kopsavilkums 1.1. sadaļai:

- 1) Reģionā izveidotās uzņēmēju biedrības sadarbību ar pašvaldībām īsteno trīspusējo līgumu ietvaros un darbojoties pašvaldību uzņēmējdarbības konsultatīvajās padomēs;*
- 2) Rēzeknes Uzņēmēju biedrība īsteno vadošo lomu sadarbībai starp reģiona darba devēju organizācijām, iesaistot partnerībā ESF līdzfinansētajos projektos “Nevalstisko organizāciju administratīvās kapacitātes stiprināšana” (2010.–2011., 2012. gadā);*
- 3) Sadarbība ar citu reģionu darba devēju organizācijām tiek īstenota ar LDDK reģionālās attīstības un sociālā dialoga koordinatoru starpniecību reģionos (piemēram, Rēzekne – Talsi, Rēzekne – Jūrmala u.c.);*
- 4) Informācija par biedrībās pārstāvēto uzņēmumu skaitu, strādājošo skaitu uzņēmumos utml. jautājumiem, pieejama tikai par Rēzeknes Uzņēmēju biedrību, kas ir dibināta un darbojas ciešā sadarbībā ar LDDK reģionālās attīstības un sociālā dialoga koordinatoru Latgales reģionā.*
- 5) Vairāku ekonomiskās attīstības faktoru ietekmē par aktīvām darba devēju organizācijām Latgales reģionā uzskatāmas Rēzeknes Uzņēmēju biedrība un biedrība “Līvānu novada uzņēmēji”, kas apliecina arī veiksmīgu organizatorisko modeli – abās biedrībās ir koordinators (valdes loceklis), kas nodrošina pastāvīgu komunikāciju ar uzņēmējiem un citiem sadarbības partneriem, t.sk. vietējām pašvaldībām.*

1.2. Arodbiedrību organizācijas reģionā

Informācija par arodbiedrību organizācijām reģionā iegūstama tiešās konsultācijas ar darba devējiem un darba devēju organizācijām, kā arī sadarbībā ar Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (LBAS) reģiona arodbiedrību centriem un LBAS īstenojot ESF līdzfinansētā projekta “Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības administratīvās kapacitātes stiprināšana” (2009.–2015. gads) ietvaros izveidotajiem konsultatīvajiem centriem (koordinators Latgales reģionā Inna Griņoka (Daugavpils)). Daugavpilī darbojas arī LBAS konsultatīvais centrs darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumos (konsultante Ingrida Gradkovska).

LBAS reģiona arodbiedrību centri Latgales reģionā (kas ir LBAS dalīborganizāciju brīvprātīga apvienība) darbojas Daugavpilī (vadītājs Valentīns Gradkovskis, *Daugavpils Lokomotīvu remonta rūpnīca*, arodbiedrību dalībpusē vadītājs Daugavpils Trīspusējā konsultatīvajā padomē) un Rēzeknē (vadītāja Janīna Staudža, Rēzeknes pilsētas domes Izglītības pārvalde, arodbiedrību dalībpusē vadītāja Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējā konsultatīvajā padomē).

Uz šo pārskata periodu detalizēta informācija par arodbiedrību organizācijām reģionā nav apkopota. Uzskatāms, ka tā ir LBAS reģionālo sociālā dialoga koordinators kompetence. Sociālā dialoga un sadarbības pilnveidošanai turpmākajā pārskata periodā organizējama datu apkopošana un savstarpējā apmaiņa.

1.3. Sadarbība formas starp darba devēju organizācijām un arodbiedrībām reģionā

Sadarbība starp darba devēju organizācijām un arodbiedrībām Latgales reģionā īstenojas trīspusējās konsultatīvajās padomēs Rēzeknē un Daugavpilī. Abu konsultatīvo padomju izveides procesā 2010. gadā īstenoja sekmīga sadarbība ar LDDK reģionālās attīstības un sociālā dialoga koordinators. LBAS reģiona arodbiedrību centri identificēja sadarbības partnerus un deleģējot pārstāvjus arodbiedrību dalībpusē trīspusējās konsultatīvajās padomēs vadījās no datiem par aktīvajām reģiona arodorganizācijām, pārstāvēto darbinieku skaita un dalības LBAS un iekļaušanās sociālā dialoga procesā.

Daugavpils Trīspusējā konsultatīvajā padomē arodbiedrību dalībpusē pārstāv: Valentīns Gradkovskis (LBAS reģiona arodbiedrību centrs Daugavpilī), Andris Samušs (Dzelzceļnieku un satiksmes nozares arodbiedrības koordinators), Jevģēnijs Servuts (Celtņieku arodbiedrības priekšsēdētājs), Anna Junele (Latvijas Izglītības darbinieku arodbiedrība (LIZDA) Daugavpils pilsētas izglītības darbinieku arodbiedrības priekšsēdētāja), Inna Griņoka (Latgales arodbiedrību darba reģionālais koordinators).

Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējā konsultatīvajā padomē arodbiedrību dalībpusē pārstāvētas šādas arodorganizācijas: Latvijas Izglītības darbinieku arodbiedrība (LIZDA) (Rēzeknes pilsētas domes Izglītības pārvalde Janīna Staudža), Latvijas Meža nozares arodbiedrība (RSEZ SIA "Verems" arodorganizācija, Dzidra Stivka), Veselības aprūpes un medicīnas darbinieku arodbiedrība (SIA „Rēzeknes Slimnīca” arodbiedrība, Izolde Aņiskoviča, no 2013. gada), Austrumlatgales virsmežniecības darbinieku arodbiedrība (Aigars Spalviņš, Latvijas valsts iestāžu, pašvaldību, uzņēmumu un finanšu darbinieku arodbiedrība (LVIPUFDA) (Nodarbinātības valsts aģentūras Rēzeknes filiāles pārstāve, Inna Saliniece, no 2013. gada).

Arodorganizāciju pārstāvniecība trīspusējās konsultatīvajās padomēs parāda tendenci, ka Daugavpilī sociālais doialogs tiek īstenots ar reģiona arodbiedrību centra un reģionālā koordinators starpniecību, savukārt Rēzeknē sadarbības partneri ir vietējo arodorganizāciju pārstāvji.

Darba procesā tiek nodrošināta regulāra informācijas apmaiņa ar LBAS koordinators Latgales reģionā Innu Griņoku (Daugavpils)) un LBAS konsultanti darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumos Ingrīdu Gradkovsku.

Sadarbības ietvaros LBAS ir piedalījušies Rēzeknes Uzņēmēju biedrības un LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvā centra rīkotajā pasākumā "Rēzeknes Uzņēmējs" (uzņēmējsabiedrību izstāde) 2010. gada 10. septembrī, kad Rēzeknē tika parakstīta vienošanās par trīspusējās konsultatīvās padomes izveidi. LBAS pārstāvji piedalījušies arī pasākumā – izstādē "Rēzeknes Uzņēmējs 2012" oktobrī.

1.4. Ja reģionā nav divpusējo konsultatīvo mehānismu, tad kāda ir darba devēju organizāciju un arodbiedrību atvērtība sociālā dialoga īstenošanai

Divpusējās konsultatīvās padomes (tradicionālajā izpratnē kā darba devēju un arodbiedrību sadarbības mehānisms) Latgales reģionā nav izveidotas. Viens no šķēršļiem šāda konsultāciju

mehānisma iedibināšanai ir partneru trūkums. Ja lielajās pilsētās (nacionālas nozīmes reģionālajos centros) Latgales reģionā Rēzeknē un Daugavpilī pastāv gan darba devēju organizācijas, gan arodbiedrību reģionālie centri, tad novadu centros, piemēram, Preiļos, Līvānos u.c., nav izteiktu sociāli aktīvu arodorganizāciju apvienības un darba devēju organizācijas.

Darba devēju (uzņēmēju) sadarbības īstenošanai ar vietējām pašvaldībām novadu pašvaldībās darbojas uzņēmēju (vai uzņēmējdarbības) konsultatīvās padomes. Latgales reģionā darbojas šādas uzņēmēju konsultatīvās padomes (skat. Pielikumu Nr.2 pie "Ziņojuma par sociālā dialoga attīstību Latgales reģionā (2009.-2012. gada I pusgads), 2012. gada jūlijs):

- Ludzas novada domes Uzņēmēju konsultatīvā padome (2009.)
- Daugavpils novada domes Uzņēmējdarbības konsultatīvā padome (2010.)
- Kārsavas novada Uzņēmēju konsultatīvā padome (2010.)
- Balvu novada Uzņēmējdarbības konsultatīvā padome (2010.)
- Rēzeknes novada Uzņēmēju konsultatīvā padome (2010.)
- Līvānu novada Uzņēmēju konsultatīvā padome, (2010.)
- Preiļu novada Pilsoniskās sabiedrības konsultatīvā komisija (2011.)

Konsultatīvās padomes darbojas saskaņā ar pašvaldības apstiprinātu nolikumu, galvenokārt 10-15 pārstāvju sastāvā, pārstāvēti novadā tradicionālu uzņēmējdarbības nozaru uzņēmumi, kā arī pašvaldības attīstības plānošanas vai uzņēmējdarbības veicināšanas speciālisti.

Par aktīvākajām Latgales reģiona uzņēmēju konsultatīvajām institūcijām var uzskatīt uzņēmēju konsultatīvās padomes Ludzā, Līvānos, Rēzeknē.

Vairākas novada uzņēmēju konsultatīvās padomes sadarbībā ar pašvaldību īsteno ikgadējos pasākumus "Gada uzņēmējs", Preiļu un Ludzas novadu pašvaldības īsteno Mazo un vidējo komercsabiedrību projektu konkursus, piešķirot līdzfinansējumu uzņēmēju projektiem.

Šādas konsultatīvās institūcijas ir piemērots un ekonomiskajai videi atbilstošs sadarbības veids ar vietējo pašvaldību. Kā vienu no šķēršļiem arodbiedrību puses iesaistei konsultatīvajās padomēs uzņēmēji tradicionāli min arodorganizāciju trūkumu vietējā līmenī, kā arī pārstāvniecības legītimāti, jo esošajām arodorganizācijām esot neliels biedru skaits.

Gan uzņēmēju konsultatīvās padomes, gan Trīspusējās konsultatīvās padomes līdz pašvaldību vēlēšanām 2013. gada jūnijā darbojas līdzšinējā sastāvā. Pēc pašvaldību vēlēšanām nepieciešama to darbības aktivizēšana jaunu institūciju izveidei, nodrošinot LDDK, DDO un nozaru uzņēmēju pārstāvību, konsultācijas pašvaldībām par sociālo dialogu un iespējamajiem sadarbības modeļiem, sākot no 2013. gada jūnija-jūlija.

No 2011. gada darbojās Preiļu novada Pilsoniskās sabiedrības konsultatīvā komisija, kurā bija gan uzņēmēji, gan citu nevalstisko organizāciju pārstāvji. Komisija savā darbībā nebija aktīva, tādēļ pēc pašvaldību vēlēšanām deputāti lēmuši līdzīgu institūciju neveidot un attīstīt vairāk individuālu vai konkrētu mērķgrupu sadarbību, t.sk. ar uzņēmējiem. Turklāt pašreizējā novada domē kā deputāti darbojas vairāki Preiļu novadā nozīmīgu uzņēmumu vadītāji, t.sk. Jāzeps Šņepsts (AS "Preiļu Siers" valdes priekšsēdētājs); Vladimirs Haritonovs un Lauris Pastars (SIA "Preiļu saimnieks"); Maruta Plivda (SIA „Latgales Finanšu Konsultācijas” valdes priekšsēdētāja, SIA „Olūts” valdes locekle, Zemnieku saimniecības „Jaunaudzes” īpašniece); Jānis Anspoks (SIA "Preiļu slimnīca" valdes priekšsēdētājs); Ārijs Vucāns (SIA „ARKA Preiļi" valdes priekšsēdētājs); Juris Vucāns (SIA "JV Pro" uzņēmuma vadītājs); Aigars Zīmelis (SIA „AV NAMI", valdes loceklis, SIA „Primo food" direktors, SIA „AMV centrs" valdes priekšsēdētājs).

Iespējamās izmaiņas arī citās novadu uzņēmēju konsultatīvajās padomēs, t.sk. Daugavpils novadā, Rēzeknes novadā, Balvu, Ludzas novados. Informācija par šo konsultatīvo institūciju darbību tiks apkopota 2013. gada II pusgadā.

1.5. Koplīgumu skaits reģiona uzņēmumos. Koplīgumu raksturojums.

Jautājumi par darba koplīgumiem konsultācijās par sociālā dialoga attīstību vai konsultatīvajās padomēs dienaskārtībā nav bijuši prioritāti. Veicot konsultēto uzņēmumu aptauju parādās raksturīga tendence, ka koplīgumi noslēgti galvenokārt valsts un pašvaldību iestādēs, veselības aprūpes un izglītības iestādēs. Ražošanas uzņēmumos koplīgumi tiek slēgti uzņēmumos, kur ir izveidojušās sociālā dialoga tradīcijas.

Piemēram, Rēzeknes Uzņēmēju biedrības biedru 27 uzņēmumos nodarbināti vairāk nekā 1760 strādājošie (aktuālā informācija uz 2013. gada janvāri). Koplīgumi aptver 37% no nodarbināto skaita Rēzeknes Uzņēmēju biedrības pārstāvētajos uzņēmumos (kopējais nodarbināto skaits 1760, trijos uzņēmumos noslēgtie koplīgumi aptver 657 darbiniekus, t.sk. divos uzņēmumos koplīgumi noslēgti ar arodorganizācijām, vienā uzņēmumā ar darba ņēmēju pilnvaroto pārstāvi). Informācija par koplīgumos ietvertajiem jautājumiem nav analizēta.

LBAS izveidotajā elektroniskajā datu bāzē par darba koplīgumiem un ģenerālvienošanas nozarēs www.koplīgumi.lv reģistrēti vairāki Latgales reģiona uzņēmumi un iestādes, t.sk. arī uzņēmumi, kuri nav pārstāvēti darba devēju organizācijās un uzņēmēju konsultatīvajās padomēs, galvenokārt pašvaldības, pašvaldību kapitālsabiedrības, valsts institūcijas (Daugavpils specializētais autotransporta uzņēmums, Naujenes pagasta pārvalde, Daugavpils dzīvokļu un komunālās saimniecības uzņēmums, Kalkūnu bērnu bāreņu aprūpes centrs, Ludzas rajona slimnīca, Daugavpils reģionālā slimnīca, Daugavgrīvas cietums, Naujenes bērnu nams, Daugavpils sociālo lietu pārvalde, Daugavpils novada dome, Daugavpils pilsētas dome, Labiekārtošana D (Daugavpils), Krāslavas Slimnīca, Rēzeknes Slimnīca, Daugavpils Ūdens, Daugavpils Siltumtīkli, Rēzeknes 5. vidusskola) un tikai dažas komercsabiedrības, piemēram, Rēzeknes kokapstrādes uzņēmums *Verems*, Daugavpils Lokomotīvu remonta rūpnīca.

Darba devējiem nākotnē varētu būt aktuāls un motivējošs jautājums par priekšrocībām (piemēram, nodokļu diferencēšanu) uzņēmumos/institūcijās, kuros noslēgti darba koplīgumi.

Aktuālās informācijas apzināšanai par noslēgtajiem darba koplīgumiem iespējams būtu lietderīga LDDK un LBAS kopīga socioloģiska uzņēmumu/darba devēju aptauja, jo ne vienmēr darba devēji piekrīt informācijas publicēšanai par darba koplīgumiem, kas vairumā gadījumu ir uzņēmumu/institūcijas iekšējās lietošanas informācija.

1.6. Secinājumi par sociālā dialoga situāciju reģionā

Reģionā sociālais dialogs ir nepietiekami attīstīts. Iespējams, darba devēju iesaistei nacionāla līmeņa sociālajā dialogā šķērslis ir ģeogrāfiskais attālums līdz galvaspilsētai, kā arī nevienmērīgā ekonomiskā attīstība Latvijā, jo uzņēmējdarbība koncentrējas Rīgā. Tādējādi nozaru darba devēju organizācijas ir attālinātas no reģionu uzņēmējiem.

Nereti uzņēmēju konsultācijās ir nācies dzirdēt viedokli, ka nav vai ir maz pozitīvo piemēru uzņēmēju interešu lobēšanai nacionālajā līmenī, kā arī iebildumus par nozaru asociāciju un darba devēju organizāciju darbību lielo darba devēju/kompāniju interesēs, ar ko nevar konkurēt reģiona uzņēmumi, kas nodarbina līdz 50 strādājošos.

Reģiona darba devēju organizāciju sekmīga darbība atkarīga no LDDK koordinātoru iesaistes organizācijas ikdienas darbā, nodrošinot regulāru aktuālās informācijas sniegšanu par jautājumiem LDDK dienaskārtībā un citiem uzņēmējiem aktuāliem jautājumiem, koordinējot sadarbību ar radniecīgām organizācijām citos reģionos, nodrošinot pozitīvās pieredzes pārņemšanu.

Latgales reģionā sociālā dialoga attīstība jābalsta uz Rēzeknes un Daugavpils darba devēju organizācijām un partnerību ar arodorganizācijām šajās divās pilsētās, savukārt Latgales reģiona novadu pašvaldībās iespējams nodrošināt uzņēmēju sadarbību un līdzdalību pašvaldību attīstības

plānošanā ar uzņēmējdarbības konsultatīvo padomju starpniecību, ja arodorganizācijas novados nav pietiekami spēcīgas.

2. TRĪSPUSĒJAIS SOCIĀLAIS DIALOGS. REĢIONĀ DARBOJOŠĀS TRĪSPUSĒJĀS KONSULTATĪVĀS PADOMES, TO RAKSTUROJUMS, DARBĪBA, AKTIVITĀTES IZVĒRTĒJUMS

2.1. Daugavpils Trīspusējā konsultatīvā padome

Vienošanās par Daugavpils Trīspusējās konsultatīvās padomes izveidi parakstīta 2010. gada 17. februārī. Vienošanās pašvaldības vārdā parakstīja Daugavpils pilsētas domes priekšsēdētājs Jānis Lāčplēsis, arodbiedrību vārdā – Daugavpils arodbiedrību centra priekšsēdētājs Valentīns Gradkovskis, Daugavpils darba devēju vārdā – reģionālo darba devēju organizāciju un nozaru asociāciju pilnvarotie pārstāvji no Daugavpils Uzņēmējdarbības attīstības asociācijas (Aleksandrs Daderko, patlaban aizvieto Jurījs Dovoreckis (SIA “Magistr” viceprezidents)), Daugavpils Direktoru un uzņēmēju padomes (Pjotrs Savostjanovs), Latvijas Būvnieku asociācijas (LBA) Daugavpils nodaļas (Josifs Reuts (LBA Daugavpils nodaļas vadītājs)), Latvijas Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmēju asociācijas (Georgijs Sorokins (AS “DITTON pievadķēžu rūpnīca” Padomes loceklis)) un Latvijas Tirgotāju asociācijas (Leonards Sprukts). Padomē darbojas 5 pastāvīgie eksperti no Nodarbinātības Valsts aģentūras Daugavpils nodaļas, Daugavpils Universitātes, LDDK (sociālā dialoga koordinatore Latgales reģionā Skaidrīte Baltace), Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras Daugavpils nodaļas, profesionālās izglītības iestādēm. Padomes darbu koordinē Padomes izpilddirektors (patlaban Daugavpils pilsētas domes Biznesa nodaļas vadītājs Vladimirs Nadeždins), kas arī nodrošina uzņēmēju sadarbību (koordinēšanu) ar pašvaldību, zināmā mērā pildot DDO funkcijas.

No darba devēju puses Daugavpils Trīspusējā konsultatīvajā padomē deleģēti Daugavpils Direktoru un uzņēmēju padomes (Pjotrs Savostjanovs), Daugavpils Uzņēmējdarbības attīstības asociācijas (Aleksandrs Daderko, kopš 2011. gada pārstāvis Jurījs Dovoreckis), Latvijas Tirgotāju asociācijas (Leonards Sprukts, Danuta), Latvijas Būvnieku asociācijas Daugavpils nodaļas (Josifs Reuts, Daugavpils Būvmehānizācija), Latvijas Mašīnbūves un metālapstrādes uzņēmumu asociācijas (Georgijs Sorokins, Ditton pievadķēžu rūpnīca) pārstāvji.

Ņemot vērā ļoti dažādo nozaru un reģionālo DDO pārstāvniecību, konsultatīvajā padomē nav izteikts darba devēju puses vadītājs, atšķirībā no arodbiedrībām, kuras pārstāv LBAS Daugavpils arodbiedrību centrs. Līdz šim aktīvāka pozīcija darba devēju pusē bijusi būvniecības uzņēmumu pārstāvjiem un metālapstrādes uzņēmumu pārstāvjiem.

Pēc G.Sorokina (Ditton pievadķēžu rūpnīca) iniciatīvas konsultatīvās padomes pārstāvji 2011. gadā ir apsekojuši metālapstrādes nozares uzņēmumus Daugavpilī, kopumā vairāk nekā 30. Ziņojums par situāciju tika sniegts sanāksmē, aicinot attīstīt uzņēmumu savstarpējo sadarbību un kooperāciju, kas var sekmēt ekonomisko izaugsmi katrā atsevišķā uzņēmumā un nozarēs griezumā reģionā. Viens no secinājumiem bija uzņēmumu krasās atšķirības attiecībā uz darba vidi un darba apstākļiem, neatkarīgi no uzņēmuma lieluma.

Konsultatīvā padome aktīvāka priekšlikumu iesniegšanā bija 2010. gadā, bet 2011. gadā būtiski priekšlikumi nav izteikti, sēdes notiek 1-2 reizes ceturksnī, jautājumi galvenokārt saistīti ar Daugavpils iniciatīvām, piemēram, gatavošanās Investīciju forumam, izstādēm utml.

Pozitīvi vērtējamās iniciatīvas:

- Daugavpils uzņēmēju apvienošana pārstāvībai nozīmīgās nozares izstādēs, piemēram, metālapstrādes uzņēmumu dalība izstādē „Techindustry” jau divus gadus pēc kārtas;
- Pašvaldība savā mājas lapā izveidojusi Daugavpils uzņēmumu katalogu – bezmaksas iespēja uzņēmējiem;
- 2011. gada 22.-23. septembrī notika Starptautisks investīciju forums un uzņēmējdarbības izstāde. Atzinība Daugavpils lielākajiem ražošanas uzņēmumiem, nodokļu maksātājiem.

2013. gadā nepieciešams aktivizēt Daugavpils Trīspusējās konsultatīvās padomes darbu un atjaunot 2010. gada februārī noslēgto vienošanos, jo tai beidzas darbības termiņš. Turklāt

nepieciešams pārskatīt darba devēju interešu pārstāvju deleģējumu, ņemot vērā notikušās pārmaiņas attiecībā uz Daugavpils Uzņēmējdarbības attīstības asociāciju (skat. pārskata 1.1.4. sadaļu).

Diemžēl vairākkārtējās pārrunās ar Daugavpils pilsētas Biznesa nodaļas vadītāju Vladimīru Nadeždinu nav panākta vienošanās par konkrētu pasākumu plānu Daugavpils Trīspusējās konsultatīvās padomes darbības atjaunošanai, jo pilsētā neesot izteikti aktīvu darba devēju organizāciju pārstāvju. Pēc V. Nadeždina teiktā uzņēmējus interesējot galvenokārt praktisks atbalsts uzņēmējdarbībai, piemēram, krājaizdevu sabiedrības, atbalsts ES un citu finanšu instrumentu projektu sagatavošanā, lobēšanā un īstenošanā, utml. jautājumi. Plānots intensīvs pārrunu turpinājums 2013. gada septembrī – oktobrī, t.sk. atsevišķas konsultācijas ar lielākajiem Daugavpils pilsētas uzņēmumu pārstāvjiem, sniedzot informāciju par uzņēmēju ieguvumiem piedaloties darba devēju organizācijās un sociālā dialoga procesos.

2.2. Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējā konsultatīvā padome

Vienošanās par Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējās konsultatīvās padomes izveidi, lai kopīgi risinātu reģiona sociāli ekonomiskos un reģionālās attīstības jautājumus, tika parakstīta 2010. gada 10. septembrī. Vienošanās darba devēju vārdā parakstīja Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) prezidents Vitālijs Gavrilovs, arodbiedrību vārdā – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (LBAS) priekšsēdētājs Pēteris Krīgers, pašvaldību vārdā – Rēzeknes pilsētas domes priekšsēdētājs Aleksandrs Bartaševičs un novada domes priekšsēdētājs Monvīds Švarcs.

Dalībai padomē deleģēti pa pieci pārstāvji no katras dalībpusē. Rēzeknes pilsētas dome darbam konsultatīvajā padomē deleģējusi deputātus Viktoru Barovski, Dagmāru Abramovu un Aleksandru Marčenko, no Rēzeknes novada domes deleģēti pašvaldības izpilddirektors Jānis Troška un novada domes deputāts Imants Skudra. LDDK deleģējusi darba devēju interešu pārstāvību Rēzeknes Uzņēmēju biedrības un nozaru asociāciju uzņēmumu pārstāvjiem – Vasilijam Smuļam (Rēzeknes Uzņēmēju biedrība, Latvijas Pasažieru pārvadātāju asociācija), Edgaram Kļaviņam (Latvijas Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmumu asociācija), Jānim Starim (Latvijas Kokrūpniecības federācija), Arnoldam Laizānam (Autopārvadātāju asociācija „Latvijas Auto”), Donātam Vanagam (Rēzeknes Uzņēmēju biedrība). Arodbiedrības konsultatīvajā padomē pārstāv Janīna Staudža (Latvijas Izglītības darbinieku arodbiedrība (LIZDA)), Dzidra Stivka (SIA „Verems” arodorganizācija), Izolde Aņiskoviča (SIA „Rēzeknes slimnīca” arodbiedrība), Aigars Spalviņš (Austrumlatgales virsmežniecības arodbiedrība), Inna Saliniece (Latvijas valsts iestāžu, pašvaldību, uzņēmumu un finanšu darbinieku arodbiedrība (LVIUFDA)). Padomes sastāvā ir arī pieci eksperti, kas pārstāv Nodarbinātības Valsts aģentūru (Ināra Šindrajova), Rēzeknes Speciālo ekonomisko zonu (Sandra Ežmale), LDDK (Skaidrīte Baltace), Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru (Juris Miņins) un Rēzeknes Augstskolu (Edmunds Teirumnieks).

Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējās konsultatīvās padomes priekšsēdētājs ir darba devēju dalībpusē vadītājs Vasilijs Smuļs, vietnieks – pašvaldību dalībpusē vadītājs Jānis Troška.

Nolikums nosaka, ka konsultatīvās padomes sēdes notiek vismaz reizi pusgadā. Līdzšinējās sanāsmēs skatīti jautājumi un rosinātas diskusijas par nodarbinātības veicināšanu, uzņēmējdarbības attīstību un savstarpējo sadarbību, par Rēzeknes interešu pārstāvību reģiona mērogā, plānojot vidējā termiņa attīstību, lai nezaudētu reģionālā centra statusu, uzklautā informācija par pilsētas un novada budžeta prognozēm un Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas attīstības perspektīvām.

Pozitīvi vērtējama konsultatīvās padomes vadības iniciatīva sekmēt sadarbību ar valsts institūcijām, kā arī Saeimas deputātiem, kas ievēlēti no Latgales reģiona, aktuālu jautājumu apspriešanai tiek rīkotas paplašinātās sēdes.

Viena no šādām sanāsmēm notika 2011. gada 11. martā, kad tika skatīts jautājums par plānošanas reģionu darbību, ņemot vērā Ministru kabineta 2010. gada 28. decembrī akceptēto

informatīvo ziņojumu „Par plānošanas reģionu likvidāciju un to funkciju sadali starp novadu pašvaldībām un attiecīgajām valsts pārvaldes iestādēm”. Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējā konsultatīvā padome, tajā skaitā pašvaldību, darba devēju un arodbiedrību pārstāvji, no Latgales reģiona ievēlētie 10. Saeimas deputāti, Latgales reģiona pašvaldību vadītāji vienojās par kopīgu viedokli, rosinot diskusiju par valsts funkciju deleģēšanu reģioniem un koleģiālās institūcijas saglabāšanu reģiona interešu aizstāvībai. Padome arī akcentēja, ka par steidzamiem risinājumiem Latgales reģiona attīstības nodrošināšanai nosakāma finanšu līdzekļu un investīciju plānošana integrēti reģionālā griezumā, īstenojot reģionālās programmas, Vienas pieturas aģentūras aktivitātes ieviešana, kā arī valstij piederošo funkciju decentralizācija un valsts finansējuma piešķiršana šo funkciju izpildei plānošanas reģioniem.

6. attēls. Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējās konsultatīvās padomes sēde 2011. gada 11. martā

2012. gada 6. marta sēdē trīspusējās konsultatīvās padomes paplašinātajā sēdē, kurā piedalījās arī novada uzņēmēju konsultatīvās padomes pārstāvji, kā arī pilsētas un novada pašvaldību vadītāju un Latgales plānošanas reģiona administrācija, tika apkopoti priekšlikumi Latgales reģiona ekonomiskās attīstības veicināšanai, ņemot vērā prejera izveidoto darba grupu, kura uzsāka izstrādāt rīcības plānu, lai risinātu Iglaičio negatīvo ekonomisko, sociālo un demogrāfisko tendenču kopumu Latgales reģionā, ieviestu īpašu vidēja termiņa attīstības

Pēc Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējās konsultatīvās padomes darba devēju puses pārstāvju ierosinājuma un lai pievērstu uzmanību problemātiskajai situācijai vietējo pasažieru pārvadājumu jomā saistībā ar nesaņemtajām kompensācijām vietējiem pārvadātājiem, 2012. gada 5. jūlijā notika Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējās konsultatīvās padomes paplašinātā sanāksme par reģionālos vietējos pasažieru pārvadājumus apdraudošās situācijas novēršanu un zaudējumu segšanu reģionālajiem vietējiem pārvadātājiem. Kopumā vietējie pasažieru pārvadājumu uzņēmumi zaudējumu kompensācijās par 2011. gadu nav saņēmuši 730 920 latus, tajā skaitā Latgales reģiona pasažieru pārvadājumu uzņēmumiem nesaņemtās kompensācijas ir 317 290 latu. Šajā sēdē bija pieaicināti Latgales plānošanas reģiona administrācijas un reģiona pasažieru pārvadājumu uzņēmumu pārstāvji. Pēc vēršanās atbildīgajās valsts institūcijās, sadarbībā ar nozares asociāciju un Latgales Plānošanas reģionu 2012. gada augustā panākts risinājums zaudējumu kompensācijā, apstiprināti grozījumi likumā.

Konsultatīvās padomes koordinēšanu un sadarbību ar dalībpusēm nodrošina LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvais centrs.

3. LDDK LATGALES REĢIONA DARBA DEVĒJU KONSULTATĪVĀ CENTRA INICIATĪVAS

3.1. LDDK pārstāvniecība valsts un pašvaldību institūcijās reģionā

LDDK reģionālās attīstības un sociālā dialoga koordinatore Latgales reģionā darbojas šādās valsts un pašvaldību institūcijās un darba devēju organizācijās, kā arī konsultatīvajās padomēs:

- Rēzeknes pilsētas domes Ekonomikas attīstības un iedzīvotāju nodarbinātības veicināšanas komisija (no 2009. gada, komisija pārvēlēta 2013. gada jūlijā);
- Daugavpils novada Uzņēmējdarbības konsultatīvā padome (no 2009. gada);
- Latgales Plānošanas reģiona Sadarbības komisija (no 2009. gada);
- Nodarbinātības Valsts aģentūras (NVA) Rēzeknes filiāles darba grupa aktīvā nodarbinātības pasākuma noteiktām personu grupām realizētāju izvēlei (2009.-2010. gads);
- Daugavpils Trīspusējās konsultatīvā padome (ekspertu grupa) (no 2010. gada februāra);
- Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējā konsultatīvā padome (ekspertu grupa) (no 2010. gada septembra);
- Rēzeknes Uzņēmēju biedrība (valdes locekle) (no 2009. gada novembra).

Pēc 2013. gada 1. jūnija Pašvaldību vēlēšanām tika atjaunota Rēzeknes pilsētas domes Ekonomikas attīstības un iedzīvotāju nodarbinātības veicināšanas komisija. Tā tika izveidota 2009. gadā un aktīvi darbojās 2009.-2010. gadā. Diemžēl līdzšinējais komisijas darbs bija vairāk informatīvs, nevis vērsts uz konkrētiem priekšlikumiem uzņēmējdarbības vides uzlabošanai. 12.07.2013. jaunievēlētajā Rēzeknes pilsētas domes Ekonomikas, attīstības un iedzīvotāju nodarbinātības veicināšanas komisijā darbosies 11 pārstāvji, tostarp dažādu nozaru uzņēmumu vadītāji, t.sk. arī pašvaldības komercsabiedrību vadītāji un deputāti, arī LDDK reģionālās attīstības un sociālā dialoga koordinatore Latgales reģionā Skaidrīte Baltace. Komisijas priekšsēdētājs Andris Lucatnieks (SIA "Andris auto"), komisijas priekšsēdētāja vietnieks Gunārs Spradzenko (pašvaldības SIA "Rēzeknes Ūdens").

3.2. Organizētie pasākumi un to efektivitātes novērtējums

Veiksmīga sadarbība izveidojusies ar Latgales Plānošanas reģiona administrāciju, Rēzeknes Augstskolu un pašvaldību kopīgo iestādi "Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas pārvalde". Šīs institūcijas ar LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvā centra starpniecību izzina uzņēmēju/darba devēju viedokli, lai nodrošinātu interešu pārstāvību biznesam aktuālos jautājumos.

LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvā centra iniciatīvas:

- 1) vadošā loma priekšlikumu izstrādē Latgales plānošanas reģiona Attīstības programmai 2010.–2017. gadam, Latgales plānošanas reģiona Ilgtermiņa attīstības stratēģijai 25 gadiem un Latgales plānošanas reģiona ekonomikas profila 1. redakcijai 2010. gada novembrī. Darba grupā piedalījās Rēzeknes Uzņēmēju biedrības, Rēzeknes Augstskolas, Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas (RSEZ) pārvaldes pārstāvji. Diskusijās ar attīstības plānošanas dokumentu autoriem panākta vairāku uzņēmējiem un izglītības un zinātnes iestādēm aktuālu jautājumu iekļaušana dokumentos.
- 2) Sākot no 2009. gada rudens tiek īstenota iniciatīva – akcija "Iepazīsti Rēzeknes uzņēmumus!", kas norit sadarbībā ar reģiona ekonomiski aktīvajiem ražošanas uzņēmumiem, pašvaldības izglītības iestādēm, kas tiek aicinātas informēt par vēlmi izglītojošos nolūkos apmeklēt ražošanas uzņēmumus, lai popularizētu darba prasmes un rosinātu jauniešus izvēlēties darba tirgū pieprasītas profesijas. Populārākie Rēzeknes reģiona uzņēmumi, kurus jaunieši vēlas apmeklēt ir metālapstrādes uzņēmums „Nook Ltd”, kokapstrādes uzņēmums „Verems”.
- 3) Koordinējoša loma jauniešu sadarbībai prakses vietu nodrošināšanai Rēzeknes reģiona uzņēmumos. Papildus portāla www.prakse.lv iespējām, tiek apkopotas uzņēmumu iespējas piedāvāt prakses vietas studentiem, savukārt, piemēram, Rēzeknes Augstskola iesniedz apkopojumu par nepieciešamajām studentu prakses vietām. Pirmo reizi šāda iniciatīva

Istenota 2011. gada pavasarī, tiek uzturēta pastāvīgi.

- 4) Diskusija "Karjeras izglītības iespējas un izglītības pielāgošana darba tirgus prasībām" 2011. gada 18. martā vienlaikus ar profesionālās un augstākās izglītības iestāžu izstādi "Izglītība un Karjera" Rēzeknē. Diskusiju organizēja LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvais centrs sadarbībā ar darba devējiem, pašvaldībām un izglītības iestādēm, piedalījās Izglītības un zinātnes ministrijas. Valsts Izglītības attīstības aģentūras, LDDK pārstāvji. Būtiskākais secinājums: Izglītības un zinātnes ministrijai būtu jāveic profesionālās un augstākās izglītības programmu auditu, lai noteiktu prioritārās tautsaimniecībā nepieciešamās profesijas.
- 5) Izveidojusies sekmīga sadarbība ar PKI "Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas pārvalde", ņemot vērā, ka pārvalde pārstāv ārvalstu kapitāla uzņēmumus Rēzeknes reģionā, kas nav iesaistījušies darba devēju organizācijā, jo reģionā uzņēmumā darbojas menedžeri, bet uzņēmumu īpašnieki un vadošais personāls ir ārvalstīs. RSEZ pārvaldes ir starpniekinstitūcija sadarbībai arī ar ārvalstu kapitāla uzņēmumiem. Šādas sadarbības ietvaros identificēts uzņēmējiem aktuāls problēmjautājums par sadarbību ar Valsts Ieņēmumu dienesta nodokļu pārvaldi un savlaicīgu nodokļu atmaksu no valsts budžeta.

LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvā centra darbības laikā organizētas četras LDDK vadības un ekspertu vizītes Latgales reģionā:

- 2011. gada 31. maijā reģionālā vizīte Daugavpilī, uzņēmuma "BM industrial" apmeklējums, LDDK balvas pasniegšana labākajiem darba devējiem Latgales reģionā (Daugavpils Siltumtīkli), AS „Inspecta Latvia” pētījuma „Darba apstākļi un riski Latvijā 2009-2010” prezentācija;
- 2011. gada 29. novembrī reģionālā vizīte Rēzeknē, tikšanās ar pilsētas pašvaldības vadību, Rēzeknes Augstskolas apmeklējums, tiešsaistē izmantojamās darba vides risku vērtēšanas sistēmas prezentācija (www.darbariski.lv), pateicības rakstu pasniegšana uzņēmējiem par ieguldījumu sociālā dialoga attīstībā Latgales reģionā (Rēzeknes Uzņēmēju biedrība, Ludzas novada uzņēmēju konsultatīvās padomes priekšsēdētājs Jānis Romancāns, Balvu uzņēmējdarbības atbalsta komisijas priekšsēdētājs Ģirts Teilāns);
- 2012. gada 6. jūnijā reģionālā vizīte Daugavpilī, uzņēmumu "Lattex D" un "Daugavpils Lokomotīvu remonta rūpnīca" apmeklējums, tikšanās ar pašvaldības vadību, LDDK balvas pasniegšana labākajiem darba devējiem Latgales reģionā (Ditton pievadkēžu rūpnīca, Daugavpils Lokomotīvu remonta rūpnīca).
- 2013. gada 11. jūnijā reģionālā vizīte Rēzeknē, uzņēmuma SIA "LEAX Rēzekne" RSEZ apmeklējums, LDDK balvas pasniegšana labākajiem darba devējiem Latgales reģionā (SIA "LEAX Rēzekne" RSEZ un "Verems" RSEZ SIA), pārrunas ar Rēzeknes pilsētas un novada pašvaldības vadību, diskusija ar Rēzeknes Uzņēmēju biedrības biedriem, piedaloties PKI "Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas pārvalde" pārstāvjiem.

Neformālās pārrunās uzņēmēji pozitīvi novērtē LDDK darbību reģionos. Pozitīvās un perspektīvās tendences ir koordinatora loma starp dažādām institūcijām reģionam kopumā nozīmīgos jautājumos un uzņēmējdarbības attīstībai un ekonomiskās aktivitātes veicināšanai. Uzņēmēji atzinīgi novērtē saikni ar LDDK kā nacionāla līmeņa sociālā dialoga partneri un norāda uz atgriezeniskās saiknes nepieciešamību, lai saņemtu savlaicīgu un kvalitatīvu informāciju par aktuālajiem jautājumiem un normatīvo aktu projektiem.

Lai nodrošinātu šādas informācijas sniegšanu, Latgales reģionā iedibināta tradīcija regulāri gatavo informatīvu apkopojumu par normatīvo aktu projektiem, kas ir LDDK dienaskārtībā. Šāda informācija elektroniski 1-2 reizes mēnesī tiek izsūtīta Rēzeknes Uzņēmēju biedrības biedriem, kā arī uzņēmējdarbības konsultatīvo padomju pārstāvjiem, tādējādi nodrošinot iespēju iesaistīties politikas plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesā.

2012. gada II pusgadā nodrošināta LDDK reģionālā eksperta darbība uzņēmēju viedokļu pārstāvībā: Latvijas pašvaldību izpilddirektoru sanāksme Rēzeknē (augusts); Trešā pasaules latgaliešu konference, diskusija "Tautsaimniecības un uzņēmējdarbības attīstības nosacījumi Latgalē" (augusts); Latgales Starptautiskais investīciju foruma Daugavpilī un izstādes "Latgales reģiona un Daugavpils pilsētas investīciju piedāvājumi" un "Uzņēmēju dienas Daugavpilī" (septembris); Latvijas Radio raidījums "Krustpunkti" par Mobilitātes pabalstu (septembris); Ekonomikas ministrijas forums "Industriālā politika un uzņēmējdarbības atbalsta instrumenti. Tagadne un nākotne" (novembris); Latvijas bankas diskusija "Latvijas naudas pārvērtības.

Pagātnes mācības. Nākotnes perspektīvas” (decembris).

Reģionālo DDO aktivitāte un sadarbība ar sociālajiem partneriem pārskata periodā nodrošināta šādās aktivitātēs: izstāde “Rēzeknes Uzņēmējs 2012” (oktobris); diskusija “Tēja ar uzņēmējiem” (jaunieši, uzņēmēji; oktobris); Rēzeknes Uzņēmēju biedrības, Balvu uzņēmējdarbības atbalsta kluba “Krams” un Daugavpils novada uzņēmēju padomes ESF līdzfinansētais kapacitātes stiprināšanas projekts (janvāris-oktobris); sadarbība ar Rēzeknes Augstskolu (studentu prakses (pastāvīgi), Vācijas-Bulgārijas kompānijas “AMK” ekspertu vizīte (novembris); RA Padomnieku konvents); u.c.

LDDK reģionālā koordinatora un uzņēmēju plaša iesaiste nodrošināta Valsts Izglītības attīstības aģentūras (VIAA) rīkotajā Karjeras nedēļā no 2012. gada 27. līdz 30. novembrim, tajā skaitā rīkota akcija “Iepazīsti Rēzeknes reģiona uzņēmumus”, diskusija, lekcijas skolās, uzņēmumu apmeklējumi.

Pozitīvi vērtējama sadarbība ar Rēzeknes pilsētas pašvaldību. Rēzeknes uzņēmēji iesaistījušies stratēģisko attīstības dokumentu izstrādē (Rēzeknes pilsētas attīstības stratēģija 2013-2030) (uzsākta 1. redakcijas sabiedriskā apspriešana 2012. gada decembrī), sniegti priekšlikumi par Nekustamā īpašuma nodokļa likmju noteikšanu 2013. gadā.

2013. gada I pusgada būtiskākās aktivitātes ar LDDK sociālā dialoga koordinatora Latgales reģionā iniciatīvu un līdzdalību:

- 1) sadarbība Latvijas Bankas prezidenta vietnieka Andra Ruseļa vizītes Rēzeknē organizēšanā 29.01.2013., tikšanās ar Rēzeknes Uzņēmēju biedrību diskusijā par Latvijas Bankas monetāro politiku;
- 2) sadarbība ar Latgales Plānošanas reģionu jautājumā par Latgales uzņēmējdarbības centra izveidi saskaņā ar 11.12.2012. MK akceptēto Informatīvo ziņojumu „Par Rīcības plānā Latgales reģiona izaugsmei 2012.-2013.gadam paredzēto pasākumu izpildi un nepieciešamajām plāna izmaiņām” un lēmumu „Par Latgales uzņēmējdarbības centra (LUC) izveidi”, lai sniegtu priekšlikumus par LDDK darbībām un iespējamo sadarbību LUC darbībā ar Latgales plānošanas reģionu;
- 3) līdzdalība projekta pieteikuma sagatavošanā un partneru meklēšanā (izmantojot radniecības darba devēju organizācijas Zviedrijā (*The Confederation of Swedish Enterprise (Svenskt Näringsliv)*) un Norvēģijā) PKI “Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas pārvalde” projektā Ziemeļu Ministru padomes mobilitātes programmā „Uzņēmējdarbība un rūpniecība”, lai veicinātu ekonomisko sadarbību, reģionālo saišu stiprināšanu un inovāciju attīstību Ziemeļvalstu un Baltijas valstu reģionā (projekta aktivitāte plānota 23.-28.09.2013.);
- 4) Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējās konsultatīvās padomes sēdes organizēšana 27.03.2013., tikšanās ar Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) direktori Inesi Kalvāni;
- 5) atbalsts projekta aktivitāšu īstenošanā sadarbībā ar SIA “COMPERIO” – apmācības darba devēju organizāciju pārstāvjiem “Pašvaldību attīstības vadība un publiskā privātā partnerība” Rēzeknē, 10., 17., 24. maijā;
- 6) līdzdalība un uzņēmēju koordinēšana dalībai II Latvijas – Baltkrievijas sadraudzības pilsētu forumā Daugavpilī 2013.gada 17.-18. maijā (forumā mērķis ir sekmēt pārrobežu sadarbību ekonomiskajā, tūrisma, vides aizsardzības, sporta un kultūras jomā, stiprinot sadraudzības pilsētu saiknes un mijiedarbību);
- 7) līdzdalība Austrumlatvijas radošo pakalpojumu centra “Zeimujs” (Rēzekne) pasākumā par Rēzeknes pašvaldības skolēnu vasaras nodarbinātības programmu 2013. gada vasarā (pašvaldības piešķirts finansējums skolēnu darba algai), pārstāvēts darba devēju viedoklis, veicināta sociālā partnerība (skolēnu vasaras nodarbinātības programmā pieteikušies 21 uzņēmums un institūcija, saņemti 82 jauniešu pieteikumi, atbalstītas 34 vakances dažādu nozaru 17 uzņēmumos un 17 pašvaldību iestādēs un uzņēmumos);
- 8) dalība un uzņēmēju viedokļa pārstāvība Latgales Uzņēmējdarbības centra atklāšanas diskusijā Rēzeknē 30.05.2013., tikšanās ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministru Edmundu Sprūdžu, diskusija par uzņēmējdarbības attīstības iespējām;
- 9) uzņēmēju iesaiste attīstības plānošanas dokumentu izstrādē, t.sk. Rēzeknes pilsētas attīstības programma 2014-2020 un Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas attīstības programma 2014-2020.

3.3. SVID analīze

<p>Stiprās puses:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reģionālā koordinators pieredze pašvaldības darbā un sadarbībā ar reģiona institūcijām, t.sk. Latgales Plānošanas reģions, RSEZ pārvalde, Rēzeknes Augstskola • LDDK atpazīstamība reģionā, partneru uzticēšanās konsolidētam darba devēju viedoklim • Spēcīga darba devēju organizācija – Rēzeknes Uzņēmēju biedrība • Sekmīga sadarbības ar LBAS reģiona arodbiedrību centru Daugavpilī 	<p>Vājās puses:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maz pozitīvo piemēru uzņēmēju interešu/viedokļu pārstāvībā nacionālajā līmenī, kas mazina uzticēšanos viedokļu ietekmēšanas iespējām • Daugavpils darba devēju organizāciju vājā kapacitāte (nepieciešams aktivizēt Daugavpils Direktoru un uzņēmēju padomes darbu) • Arodbiedrību “nepopularitāte”, darba ņēmēju pārstāvju vai arodbiedrību neesamība nelielos uzņēmumos/iestādēs (līdz 50 nodarbinātajiem) • Ekonomiski un sociāli aktīvie uzņēmumi interešu pārstāvības nodrošināšanai darbojas nozaru asociācijās, trūkst motivācijas iesaistīties reģionālajā darba devēju organizācijā
<p>Iespējas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rēzeknes Uzņēmēju biedrības kapacitātes stiprināšana un biedru skaita palielināšana, kas var kļūt par pamatu Latgales reģiona darba devēju organizāciju apvienības izveidei • Sadarbība ar biznesa inkubatoriem reģionā, lai sekmētu jaunizveidoto uzņēmumu iesaisti sociālajā dialogā • Jaunu sadarbības partneru identificēšanā Daugavpilī, lai veidotu spēcīgu darba devēju organizāciju, apvienojot lielākos darba devējus un nodokļu maksātājus 	<p>Draudi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekonomiskās aktivitātes samazināšanās Latgales reģionā, lielo ražošanas uzņēmumu neliels skaits • 2013. gada pašvaldību vēlēšanu rezultātā var notikt pašvaldību politiskās izmaiņas, kas var radīt nepieciešamību atjaunot uzņēmējdarbības konsultatīvās institūcijas

3.4. Izvirzītās prioritātes un darba uzdevumi nākamajam pārskata periodam (2013. gadam):

- 1) Daugavpils Trīspusējās konsultatīvās padomes vienošanās atjaunošana (nepieciešams jauns deleģējums no darba devēju puses, jaunveidojama DDO un nozaru asociācijas);
- 2) Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējās konsultatīvās padomes sanāksmes (1 x ceturksnī);
- 3) Uzņēmēju konsultatīvās padomes un trīspusējās padomes – dalībnieku izmaiņas pēc 2013. gada pašvaldību vēlēšanām jūnijā, darbības aktivizēšana, līdzdalība darba kārtības jautājumu noteikšanā, nodrošinot LDDK, DDO un nozaru uzņēmēju pārstāvību, konsultācijas pašvaldībām par sociālo dialogu un iespējamajiem sadarbības modeļiem;
- 4) DDO kapacitātes stiprināšana (Daugavpils pilsēta un novads, Balvi); jaunizveidotās Līvānu uzņēmēju biedrības darbības atbalsts;
- 5) Sociālās partnerības uzturēšana un pilnveidošana ar Rēzeknes Augstskolu, Daugavpils Universitāti, Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas pārvaldi, Latgales plānošanas reģionu;

- 6) Sadarbība ar Latgales plānošanas reģionu Latgales uzņēmējdarbības centra (LUC) darbībā (saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada decembrī akceptēto Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) informatīvo ziņojumu);
- 7) Uzņēmēju iesaiste stratēģisko attīstības dokumentu izstrādē (Rēzeknes pilsētas attīstības programma 2014-2020; pašvaldību kopīgās iestādes "Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas pārvalde" attīstības plāns 2014-2020);
- 8) Sadarbība apmācību un semināru norisē LDDK īstenotā projekta ietvaros, t.sk. KOMIN rīkotais seminārs "Ir sarunas – ir rezultāts 3" Rēzeknē 26. septembrī; COMPERIO apmācības "Divpusējais un trīspusējais sociālais dialogs un cilvēkresursu vadība" Ludzā, 12., 19., 26. septembrī, "Uzņēmuma attīstība un korporatīvā sociālā atbildība" Rēzeknē, 3., 10. 17. oktobrī.
- 9) Sadarbība Rēzeknes Uzņēmēju biedrības pasākumos: 11.-12. oktobrī uzņēmējdarbību izstāde – gadatirgus "Rēzeknes Uzņēmējs", u.c.;
- 10) Līdzdalība "Karjeras nedēļas" pasākumos Rēzeknes pilsētas izglītības iestādēs un sadarbības koordinēšana par uzņēmēju iesaisti sociālās partnerības aktivitātēs 7.-12.10.2013.

3.5. Aktuālie jautājumi un problēmas uzņēmumu skatījumā

Uzņēmēju ekspres-aptauja par aktuāliem jautājumiem veikta 2012. gada oktobrī – novembrī pirms Ekonomikas ministrijas (EM) reģionālā foruma "Industriālā politika un atbalsts biznesam", kas Rēzeknē notika 2012. gada 9. novembrī. Forumā par Nacionālās industriālās politikas vadlīnijām un nākamā Eiropas Savienības (ES) fondu plānošanas perioda prioritātēm informēja ekonomikas ministrs Daniels Pavļuts un finanšu ministrs Andris Vilks. Latgales reģiona uzņēmēji diskusijā uzsvēra vairākus būtiskus šķēršļus biznesa attīstībai, tostarp ierobežotu pieejamību finansējumam un nesakārtoto ceļu infrastruktūru. (Nacionālās industriālās politikas dokuments tiek izstrādāts pēc EM iniciatīvas un šīs politikas ieviešana veicinātu Latvijas ekonomikas mērķtiecīgu attīstību, radītu jaunas darbavietas, celtu produktivitāti un atalgojumu.)

Attiecībā uz finanšu resursu pieejamību uzņēmējiem Rēzeknes Uzņēmēju biedrības Padomes loceklis, linu pārstāstrādes uzņēmuma "Baltiks East" vadītājs Valērijs Šindlers pauda viedokli, ka izaugsmes kapitāla jautājums ir īpaši aktuāls mazajiem uzņēmumiem un ražotnēm, kas vēlas veikt ieguldījumus tehnoloģijās un infrastruktūrā. Diemžēl bankas dažkārt darbojas "kā lombardi" un projektus vērtē no viedokļa "kā nepazaudēt naudu".

Forumā uzņēmējiem aktuālo informāciju nodrošināja Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, Latvijas Garantiju aģentūra un citas biznesa atbalsts un finanšu institūcijas, bija iespēja piedalīties individuālās konsultācijās kontaktbiržā. Diemžēl jāatzīst, ka šo iespēju izmantoja vien nedaudzi Latgales reģiona uzņēmēji. Iespējams tā iemesls ir izveidojušies stereotipi, ka biznesā var paļauties tikai uz paša rīcībām un darbu un ka nedz valsts, ne kāda cita institūcija nepalīdzēs. Te aicinājums uzņēmējiem aktīvāk sekot informācijai un izmantot piedāvāto atbalstu.

Latgales aparātubūves tehnoloģiskā centra un Biznesa inkubatora "Ideju viesnīca" vadītājs Māris Igvāns pauž viedokli, ka attīstības plānošana var balstīties resursos. Latgales resurss ir industriālo uzņēmumu un industriālās ražošanas tradīcijas, t.sk. Daugavpilī, Rēzeknē, Līvānos, mašīnbūves, matālapstrādes, kokapstrādes, pārtikas ražošanas un lauksaimniecības produkcijas pārstrādes jomā. Patlaban reģiona ekonomiskais potenciāls un attīstības prioritātes ir neskaidras. Iespējams, ka būtu lietderīgi noteikt attīstības virzienu klasterus, pēc kuriem savu attīstību varētu plānot arī zinātnes un izglītības institūcijas.

Nacionālās industriālās politikas mērķu sasniegšanai vadlīnijās paredzēti pasākumi reģionālo priekšrocību aktivizēšanai. Latgales reģionam šāda priekšrocība būtu ģeogrāfiskās atrašanās vietas potenciāls loģistikas un pārrobežu sadarbības attīstībai. Reģionālo atbalsta instrumentu izstrādē būtu jāņem vērā jau esošie dokumenti – Latgales stratēģija 2030 un programma "Iespēju Latgale", norāda gan Latgales Plānošanas reģiona administrācija, gan uzņēmēji.

Rēzeknes Uzņēmēju biedrības uzņēmēji tikšanās laikā ar LDDK ģenerāldirektori L.Menģelsoni Rēzeknē 11.06.2013. akcentēja šādus biznesam aktuālus jautājumus: darbaspēka nodokļu sloga

samazināšana, paaugstinot neapliekamā minimuma un atvieglojuma par apgādājamajiem sliksni; uzņēmuma ienākuma nodokļa atlaižu piemērošana uzņēmumiem, kas investē ražošanā; tostarp izteikti ierosinājumi par godīgas konkurences ievērošanu publisko iepirkumu un būvniecības procesos, kā arī ES finanšu resursu piesaistē.

3.6. Sociālā dialoga faktiskā situācija un attīstības tendences Latgales reģionā

Latgales reģiona darba devēju organizāciju iesaiste nacionāla līmeņa sociālajā dialogā vēl ir izaugsmes posmā. Rēzeknes Uzņēmēju biedrība (LDDK biedrs) ir viena no lielākajām un aktīvākajām darba devēju organizācijām Latgales reģionā, kas apvieno 27 darba devējus (šajos uzņēmumos kopumā nodarbināti ~ 1700 strādājošo). Tajā pašā laikā nozīmīgākie rūpniecības, pakalpojumu u.c. tautsaimniecības nozaru reģiona uzņēmumi aktīvi iesaistās nozaru asociāciju darbībā, lai pārstāvētu uzņēmēju intereses tieši nozaru līmenī, nereti tieši reģionu uzņēmumu vadītāji ir arī nozaru asociāciju vadības līmenī, piemēram, Latvijas Tirdzniecības asociācija, Latvijas gaļas ražotāju un pārstrādātāju asociācija, Latvijas Autoostu un reģionālo pārvadātāju asociācija. Reģiona uzņēmumi pārstāvēti arī citās nozaru asociācijās, piemēram, Autopārvadātāju asociācija "Latvijas auto", Mašīnbūves un Metālapstrādes Rūpniecības asociācija, Latvijas Pasažieru pārvadātāju asociācija, Latvijas Būvnieku asociācija, u.c.

Kā iespējams šķērslis aktīvāka sociālā dialoga attīstībai un reģiona darba devēju iesaistei nacionāla līmeņa sociālā dialoga procesos tiek minēts ģeogrāfiskais attālums līdz galvaspilsētai, kā arī nevienmērīgā ekonomiskā attīstība Latvijā, jo uzņēmējdarbība koncentrējas galvenokārt Rīgas areālā. Tādējādi nozaru darba devēju organizācijas ir attālinātas no reģionu uzņēmējiem. Nereti uzņēmēju konsultācijās ir nācies dzirdēt viedokli, ka nav vai ir maz pozitīvo piemēru uzņēmēju interešu lobēšanai nacionālajā līmenī, kā arī iebildumus par nozaru asociāciju un darba devēju organizāciju darbību lielo darba devēju/kompāniju interesēs, ar ko nevar konkurēt reģiona uzņēmumi, kas nodarbina līdz 50 strādājošos.

Sociālais dialogs reģionālajā līmenī īstenojas darba devēju organizāciju, arodbiedrību un pašvaldību Trīspusējās konsultatīvajās padomēs (Rēzeknē un Daugavpilī trīspusējās konsultatīvās padomes izveidotas 2010. gadā). Divpusējās konsultatīvās padomes (tradicionālajā izpratnē kā darba devēju un arodbiedrību sadarbības mehānisms) Latgales reģionā nav izveidotas. Viens no šķēršļiem šāda konsultāciju mehānisma iedibināšanai ir partneru trūkums. Ja lielajās pilsētās (nacionālas nozīmes reģionālajos centros) Latgales reģionā Rēzeknē un Daugavpilī pastāv gan darba devēju organizācijas, gan arodbiedrību reģionālie centri, tad novadu centros, piemēram, Preiļos, Līvānos, u.c., nav izteiktu sociāli aktīvu arodorganizāciju apvienības un darba devēju organizācijas. Darba devēju (uzņēmēju) sadarbības īstenošanai ar vietējām pašvaldībām novadu pašvaldībās darbojas uzņēmēju (vai uzņēmējdarbības) konsultatīvās padomes (Ludzas, Daugavpils, Kārsavas, Balvu, Rēzeknes, Līvānu, Preiļu novados).

Reģiona darba devēju organizāciju sekmīga darbība atkarīga no LDDK koordinātoru iesaistes organizācijas ikdienas darbā, nodrošinot regulāru aktuālās informācijas sniegšanu par jautājumiem LDDK dienaskārtībā un citiem uzņēmējiem aktuāliem jautājumiem, koordinējot sadarbību ar radniecīgām organizācijām citos reģionos, nodrošinot pozitīvās pieredzes pārņemšanu. Latgales reģionā sociālā dialoga attīstība jābalsta uz Rēzeknes un Daugavpils darba devēju organizācijām un partnerību ar arodorganizācijām šajās divās pilsētās, savukārt Latgales reģiona novadu pašvaldībās iespējams nodrošināt uzņēmēju sadarbību un līdzdalību pašvaldību attīstības plānošanā ar uzņēmējdarbības konsultatīvo padomju starpniecību.

Ņemot vērā iepriekš minētos faktorus, ir visai sarežģīti identificēt sociālā dialoga attīstības tendences konkrētās apakšjomās jeb nozarēs. Reģionos sociālā partnerība īstenojas galvenokārt visaptverošā reģionālās attīstības kontekstā, izņemot pozitīvās sadarbības piemērus darba devēju sadarbībā ar izglītības iestādēm (karjeras plānošana un zinātnes sasaiste ar uzņēmējdarbību), darba devēju iesaisti reģiona un pašvaldību attīstības plānošanas dokumentu izstrādē.

Pozitīvie piemēri sociālā dialoga attīstībā:

LDDK īstenotā ESF līdzfinansētā projekta "LDDK administratīvās kapacitātes stiprināšana reģionos" ietvaros sadarbībā ar Rēzeknes Uzņēmēju biedrību un vairākiem sadarbības partneriem, t.sk. pašvaldību kopīgo iestādi "Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas pārvalde" (RSEZ) LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvais centrs nodrošinājis darba devēju iesaisti priekšlikumu izstrādē Latgales plānošanas reģiona Attīstības programmai 2010.– 2017. gadam, Latgales plānošanas reģiona Ilgtērmiņa attīstības stratēģijai 25 gadiem un Latgales plānošanas reģiona ekonomikas profila 1. redakcijai 2010. gada novembrī. Darba grupā piedalījās Rēzeknes Uzņēmēju biedrības, Rēzeknes Augstskolas, RSEZ pārstāvji. Diskusijās ar attīstības plānošanas dokumentu autoriem panākta vairāku uzņēmējiem un izglītības un zinātnes iestādēm aktuālu jautājumu iekļaušana dokumentos.

Līdzīga sadarbība īstenojusies arī Rēzeknes pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2013-2030 1. redakcijas izstrādē un priekšlikumu iesniegšanā (2012. gada decembrī).

Rēzeknes darba devēju organizācija 2012. gada decembrī iesaistījusi arī priekšlikumu izstrādē par nekustamā īpašuma nodokļa likmes (NĪN) noteikšanu pēc 2013. gada janvāra (likums "Par nekustamā īpašuma nodokli", „Grozījumi likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli”" (VSS-303)), kā arī priekšlikumiem pašvaldības saistošajiem noteikumiem "Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtība Rēzeknes pilsētā".

Nodarbinātības jautājumi aktualizēti Trīspusējās konsultatīvajās padomēs Rēzeknē un Daugavpilī. Kā piemēru varētu minēt 2013. gada martā notikušo Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējās konsultatīvajās padomes sēdi, kurā piedalījās arī Nodarbinātības Valsts aģentūras (NVA) direktore Inese Kalvāne. Ar darba devēju un pašvaldību pārstāvjiem apspriesti nodarbinātības aktuālie jautājumi, sniegti priekšlikumu bezdarbnieku iesaistei darba tirgū atbilstoši darba devēju prasībām un vēlmēm.

Izglītības jomā Latgales reģionā varētu identificēt vairākus pozitīvo piemēru pasākumus: 1) sākot no 2009. gada rudens tiek īstenota iniciatīva – akcija "Iepazīsti Rēzeknes uzņēmumus!", kas norit sadarbībā ar reģiona ekonomiski aktīvajiem ražošanas uzņēmumiem, pašvaldības izglītības iestādēm, kas tiek aicinātas informēt par vēlmi izglītojošos nolūkos apmeklēt ražošanas uzņēmumus, lai popularizētu darba prasmes un rosinātu jauniešus izvēlēties darba tirgū pieprasītas profesijas. Populārākie Rēzeknes reģiona uzņēmumi, kurus jaunieši vēlas apmeklēt ir metālapstrādes uzņēmums „Nook Ltd”, kokapstrādes uzņēmums „Verems”, u.c.; 2) Rēzeknes Uzņēmēju biedrībai ir koordinējoša loma jauniešu sadarbībai prakses vietu nodrošināšanai Rēzeknes reģiona uzņēmumos. Papildus portāla www.prakse.lv iespējām, tiek apkopotas uzņēmumu iespējas piedāvāt prakses vietas studentiem, savukārt, piemēram, Rēzeknes Augstskola iesniedz apkopojumu par nepieciešamajām studentu prakses vietām. Pirmo reizi šāda iniciatīva īstenoja 2011. gada pavasarī, tiek uzturēta pastāvīgi. 3) Sākot no 2011. gada tradicionāli pavasarī darba devēju organizācija rīko pasākumu "Izglītība un Karjera" (izglītības iespēju izstāde (piedalās profesionālās un augstākās izglītības iestādes) un diskusija par karjeras izvēli un izglītības pielāgošana darba tirgus prasībām.

Kā sekmīgu pozitīvās sadarbības piemēru jāmin Rēzeknes Augstskolas sadarbību ar Rēzeknes Uzņēmēju biedrību, pieaicinot darba devēju organizācijas un uzņēmumu pārstāvjus studiju programmu izvērtēšanā, lai nodrošinātu šo programmu atbilstību darba tirgus prasībām.